

**Directii strategice ale sectorului
cinematografic al municipiului
Cluj-Napoca
2014-2020**

CUPRINS

1. Preambul

2. Context

3. TIFF și revitalizarea urbană. Analiză comparativă

4. Analiza SWOT

5. Direcții strategice

6. Concluzii

7. Bibliografie

1. Preambul

Orașele se confruntă în prezent cu două tipuri de alegeri: fie se dezvoltă pentru a răspunde provocărilor globale, fie opun rezistență la schimbare și stagnează.

În aceste vremuri în care sistemele economice nu mai sunt predictibile, orașele - pentru a rămâne competitive - se orientează către strategii care pun în valoare resursele interne: istoricul, spațiile, energiile creative și talentele.

Presiunea globalizării, problemele derivate din restructurările economice și nevoia de a crea noi identități urbane, au determinat o permutare a rolului culturii dintr-o postură limitrofă în bun și resursă folosită în regenerarea orașelor și creșterea prosperității economice, sociale și culturale.

Strategia de dezvoltare a orașului Cluj-Napoca pentru perioada 2014-2020 vizează creșterea calității vieții cetățenilor prin crearea unui mediu economic și social dinamic și complex care să permită dezvoltarea sustenabilă a indivizilor și a comunității.

Viziunea strategică a orașului în sectorul cinematografic pornește de la valorificarea potențialului urbei în acest domeniu și de la regândirea rolului său în economiile locale.

În mod practic, această valorificare presupune instrumentalizarea cinematografiei locale și articularea sa cu alte domenii complementare (a se vedea prestigiul internațional al fenomenului școlii artelor vizuale de la Cluj) pentru a atrage business-uri și servicii, a crea noi locuri de muncă, plus valoare și a crește calitatea vieții nu doar din punct de vedere calitativ și estetic, ci și economic.

2. Context

Dincolo de componenta festivalieră pe care o vom detalia la punctul următor, sectorul cinematografic din Cluj-Napoca are un grad ridicat de reprezentativitate în raport cu celelalte orașe din țară.

Pe de o parte, Cluj-Napoca asigură formarea anuală a unor profesioniști în domeniul cinematografic prin câteva instituții de renume: Facultatea de Film și Televiziune din cadrul Universității Babeș-

Bolyai, Facultatea de Științe și Arte (secția de cinematografie, fotografie și media) a Universității Sapienția și departamentul de Foto-Video din cadrul Universității de Arte și Design.

Pe de altă parte spre deosebire de alte orașe din România în care nu există cinematografe sau ale căror săli sunt date în folosință în alte scopuri, orașul se bucură de o infrastructură în bună funcționare, ceea ce permite programarea săptămânală a proiecțiilor de film.

Ca număr de intrări, statisticile recente arată că în Cluj-Napoca, în 2013 au fost 772.949 spectatori-plătitori la film, fără a-i include pe cei care vin la proiecțiile TIFF. Raportat la numărul de bilete vândute în toată țara, aceste cifre duc la un procent de 8,53% din totalul spectatorilor din România.

În aceeași logică, anuarul statistic al Centrului Național al Cinematografiei care evaluează exploatarea filmelor pe teritoriul țării în perioada 2008-2012, plasează cinematograful Florin Piersic din Cluj-Napoca pe primul loc în topul primelor 20 de cinematografe din țară după numărul de spectatori realizat în anul 2012, după cum se poate vedea în tabelul de mai jos.

Nr. Crt.	Cinematograf	Localitatea	Număr locuri	Număr Spectatori
1	FLORIN PIERSIC	CLUJ NAPOCA	720	81 344
2	CINEMA PRO	BUCUREȘTI	541	75 419
3	PATRIA	CRAIOVA	708	70 892
4	ARTA	TG. MUREȘ	198	56 441
5	ARTA	SIBIU	237	50 793
6	STUDIO	BUCUREȘTI	372	44 421
7	PREMIERA	PLOIESTI	399	37 862
8	METACOM-SATU MARE	SATU MARE	70	31 305
9	VICTORIA	CLUJ NAPOCA	283	29 836
10	OSTROVENI	RM.VALCEA	218	21 760
11	PATRIA	BUCUREȘTI	1014	21 401
12	CAPITOL	ONESTI	296	20 551
13	CASA DE CULTURA ODOBESTI	ODOBESTI	100	19 864
14	AUREL ELEFTERESCU	CALARASI	159	16 801
15	LIBERTATEA	ORADEA	120	14 661
16	ELVIRA POPESCU	BUCURESTI	239	12 925

17	FOX	TURDA	180	11 272
18	SERGIU NICOLAESCU	TG.JIU	301	10 216
19	NCRR (MUZEUL TARANULUI ROMAN)	BUCURESTI	367	8 358
20	VICTORIA	IAȘI	902	6 684

Tabel 1.3 Primele 20 de cinematografe cu ecran după nr. Spectatorilor realizat în anul 2012.

Sursa: Anuarul Statistic al CNC (<http://website.informer.com/visit?domain=cnc.gov.ro>)

Clujul dispune, pe lângă sălile de tip multiplex din cele două mall-uri -Iulius Mall și Polus Center- de alte 3 săli de cinema (cinema Florin Piersic, Victoria și cinema Mărăști) aflate în administrația rețelei România Film și a municipalității locale.

Orașul mai deține și o valoroasă moștenire culturală prin filmele lui Janovics Jenó recunoscut pentru pioneratul său în cinematografia locală. Jenó a înființat prima casă de producție de film din Transilvania, realizând între 1913-1920 un număr de 60 de filme cu o durată medie de 60 min.

De asemenea, cineaștii locali, prin eforturile lor constante, contribuie la dezvoltarea unei comunități cinematografice tot mai vizibile. Acești cineaști sunt absolvenți ai școlilor de film din oraș care nu vor să migreze către București și Budapesta și care își produc filmele pe plan local cu resursele de care dispune regiunea. Anul trecut au fost realizate aproximativ 10-12 scurtemtraje și 4 lungmetraje independente (majoritatea documentare) care însă, de cele mai multe ori, nu ajung să fie distribuite în circuitele de distribuție. Singurele platforme care le asigură vizibilitate în Cluj sunt: Competiția locală din cadrul TIFF, Zilele Filmului Românesc, Casa TIFF prin programul CineShuffle și diverse alte inițiative locale: seri de proiecții la cinematograful Victoria sau în alte locații alternative (pub-uri, cafenele etc). Prezentarea lor în festivaluri este aproape imposibilă din cauza lipsei de mentoring pentru promovarea lor internațională, dar și a lipsei unui suport logistic și financiar.

Un exemplu atipic pentru producția locală este realizarea în 2011 a scurtmetrajului *Spiderman, Superman, Batman* (r. Tudor Giurgiu) care a fost filmat în întregime la Cluj și a avut o distribuție de actori exclusiv locală. Filmul a câștigat în 2012 **Premiul pentru cel mai bun scurtmetraj** acordat de Academia Europeană de Film și a fost prezentat în alte câteva zeci de festivaluri internaționale (http://www.imdb.com/title/tt2084949/awards?ref_tt_awd), fiind inclus la începutul aceluși an pe lista celor mai bune 10 scurtemtraje pe 2013, clasamentul fiind realizat de filmshortage.com

O altă particularitate a comunității de film clujene este succesul internațional reținut de câțiva cineaști formați la Cluj: Cecilia Felmeri- recunoscută pentru contribuția sa la sectorul animației în România sau Abel Visky- câștigător a 3 premii în cadrul Competiției locale a TIFF.

Toți acești cineaști formează un nucleu puternic de resurse umane pentru comunitatea locală care au suficientă expertiză, potențial și dorință de implicare pentru a putea fundamenta o serie de decizii și schimbări de strategie pentru cinematografia locală. Amintim aici și pe regizorii Tudor Giurgiu, Xantus Gabor sau compania DSG.

Nu în ultimul rând, este interesant de remarcat faptul că tot mai mulți regizori din Ungaria preferă locațiile din Regiunea Nord-Vest pentru filmele lor. Un exemplu de dată recentă este ultimul film al regizorului Matyassy Aron pentru care s-au filmat o serie de cadre la Beliș și Răcătau cu ajutorul casei de producție SpotFilm (www.spotfilm.ro). Cu toate acestea, sectorul producției de film este mult

subreprezentat la nivel de regiune și de țară, cele mai multe astfel de boutique-uri de producție funcționând ca mici SRL-uri cărora însă le lipsește echipamentul profesional și deci capacitatea de producție a unor proiecte de film de mai mare amploare.

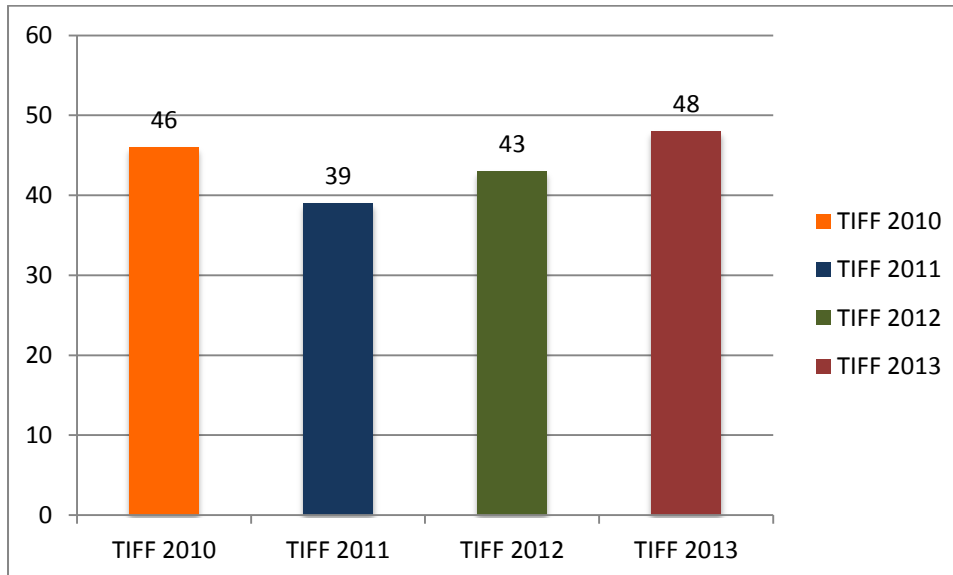
3. TIFF și revitalizarea urbană. Analiză comparativă

Fondat în 2002, Festivalul Internațional de Film Transilvania și-a legitimat poziția de cel mai important eveniment cinematografic din România prin calitatea artistică a selecției, numărul de invitați români și străini, presa acreditată dar și evenimentele conexe (concerte de muzică, expoziții de fotografie, masterclass-uri, ateliere etc.). Cifrele raportate de la ultima ediție conchid o rată de participare de aprox. 120.000 de spectatori la toate evenimentele organizate în cadrul TIFF.

Festivalul, pe lângă rezultatele de ordin economic și de imagine, ușor identificabile, are o influență importantă asupra dezvoltării sectorului cinematografic local.

Anual, TIFF asigură vizibilitate cinematografiei locale prin două showcase-uri de tradiție:

- **Competiția locală de filme**, începând cu ediția TIFF 2010 care este dedicată deopotrivă amatorilor și profesioniștilor de film din Cluj-Napoca. Competiția este menită să aducă în atenția publicului larg talentele clujene din sectorul cinematografic într-un showcase care se finalizează cu premiarea celui mai bun film ales în urma unui proces de jurizare realizat de un juriu profesionist (<http://tiff.ro/competitie-locala/stiri>)

Tabel 1.1 Evoluția filmelor locale înscrise în competiția locală TIFF

- **Zilele Filmului Românesc**: un maraton al celor mai recente producții de film românesc de lung și scurtmetraj la care se înscriu anual tot mai multe filme produse pe plan local. În 2013, în competiția oficială de scurtmetraje românești au fost incluse 3 filme produse la Cluj-Napoca semnate de regizori absolvenți ai școlilor locale de film.

Dincolo de aceste aspecte, TIFF a produs o transformare structurală a peisajului urban clujean prin instaurarea unor noi abordări în politicile urbane.

Festivalul a determinat regândirea planificării culturale urbane de la o practică de management administrativ la o viziune antreprenorială dictată, pe de o parte, de evenimentialitatea TIFF-ului, dar și de parteneriatele firești dezvoltate între sectorul privat și cel public ceea ce a dus la remodelarea consumului cultural și la revitalizarea spațiului urban printr-un amplu proces de *festivalizare*.

Un fenomen similar se întâmplă în fiecare toamnă de 6 ani încoace, prin organizarea în Cluj-Napoca a celui de-al doilea festival ca amploare- Festivalul Internațional de Comedie- Comedy Cluj

3.1 Festivalizarea europeană: modele și analize comparative

ORAȘE	AVANTAJE FAȚĂ DE CLUJ	IMITABIL (1-5)	DEZAVANTAJE FAȚĂ DE CLUJ	IMITABIL (1-5)
Wroclaw	<i>Existența fondurilor regionale de film și a resurselor financiare care permit o dezvoltare consistentă și constantă</i>	3	<i>Creștere prea rapidă în raport cu resursele și audiența</i>	1
Sarajevo	<i>Renum, poziționarea orașului din pdv geopolitic</i>	2	<i>Infrastructura precară, încă puternic afectată de conflicte</i>	2
Sofia	<i>Statutul de capitală</i>	1	<i>Lipsa unei vizibilități internaționale ca cea a brandului Transilvania</i>	1

Tabel 1.2 Analiza comparativă a orașului Cluj-Napoca și a altor 3 potențiali competitori europeni în sectorul cinematografic

Wroclaw (Polonia)

Similar ca vechime (festivalul de la Wroclaw a fost fondat în 2001, iar TIFF în 2002), festivalul New Horizons din Polonia (<http://www.nowehoryzonty.pl>) dispune de resurse financiare mai mari ceea ce permite nu doar selecția și prezentarea unui număr aproape dublu de filme (483 de lungmetraje în 2011) ci și oferirea unor premii de o valoare mai mare (20.000 EUR pentru Marele premiu față de 10.000 EUR pentru Trofeul Transilvania).

În același registru, festivalul de la Wroclaw a dezvoltat alte noi structuri de circulație, promovare și exploatare a sectorului cinematografic de tipul unei scheme de distribuție de film pentru titlurile arthouse și filmele câștigătoare din festival sau a unui program de educație prin cinema dedicat unui număr de peste 42.000 de elevi conform cifrelor declarate.

Toate aceste inițiative sunt construite în jurul unui program de audience development foarte bine pus la punct și care permite, de altfel, și rularea într-un multiplex de 8 săli a unei selecții exclusive de filme europene (<http://www.kinonh.pl/artykul.do?id=1519e>).

Dezvoltarea audiențelor este parte unei strategii sistematice de integrare a cinematografului în școli. Pe lângă organizarea de cursuri pentru profesori în școli și licee, menite să stimuleze interesul pentru cinematografie și folosirea ei ca instrument educațional, festivalul de la Wroclaw organizează în mod regulat workshopuri pentru copii și tineri ceea ce a dus la introducerea educației cinematografice ca materie opțională în școlile și liceele poloneze.

Nu în ultimul rând, poate cel mai important impact pe care festivalul l-a avut în Polonia este acela de a fi contribuit la crearea fondurilor regionale de film poloneze, devenite astăzi surse permanente de finanțare pentru producțiile locale. Astfel, s-a ajuns ca în 2008, municipalitatea orașului Wrocław (Institution of Culture of Lower Silesia- Province Government) să fondeze Fondul de Film al Silesiei de Jos (<http://wroclawfilmcommission.pl/dkf/?lang=en>) care impune ca prim criteriu de selecție folosirea resurselor regionale: selectarea unor locații de filmare din Silesia și angajarea unor profesioniști de film locali. În ultimele sale ediții, competiția lansată prin fondul regional a contribuit la co-producția a 25-de filme (conform statisticii de la finalul anului 2013).

Aceste diferențe pot fi percepute, la o primă vedere, ca dezavantaje, însă dintr-o altă perspectivă ele pot constitui avantaje competitive. Pe de o parte, creșterea mult prea rapidă a unui eveniment ca cel din Polonia, într-un interval relativ scurt de timp, face ca atingerea unui *plateau de dezvoltare* să se întâmple mai repede decât în cazul TIFF-ului unde ritmul de creștere este organic ceea ce permite lărgirea graduală a audienței (v. 111.000 de spectatori raportați pentru 2011 la festivalul din Polonia comparativ cu 120.000 spectatori la TIFF 2013).

Un alt avantaj competitiv pentru Cluj, îl constituie posibilitatea preluării modelelor de finanțare regionale din Polonia care reprezintă un know-how prețios pentru crearea unor fonduri similare în regiunea de Nord-Vest.

Sarajevo (Bosnia-Herzegovina)

Prin comparație cu Sarajevo care găzduiește din 1995 cel mai important festival de film al regiunii (Bosnia-Herzegovina), Cluj-Napoca se aseamănă din punct de vedere al numărului de locuitori (cca 370.000 –Sarajevo vs. cca 325.000 locuitori – Cluj-Napoca) dar și al structurii demografice, ambele orașe împărtășind aceeași diversitate etnică și religioasă.

Festivalul Internațional de Film de la Sarajevo (<http://www.sff.ba>) s-a născut după 4 ani de asediu și conflicte din dorința de a conserva spiritul cosmopolit al orașului și de a contribui la restructurarea societății civile, fiind folosit de la bun început ca mod de reconciliere a comunităților scindate. Consiliul Europei însuși admite practica înființării festivalurilor (printre care și pe cel din Sarajevo) ca metodă de rezolvare și prevenire a conflictelor.

Conflictele din fosta Iugoslavie și-au lăsat în mod evident amprentele pe poziționarea festivalului. În primii săi ani, evenimentul funcționa ca un cinema de război, o formă de terapie prin artă, cu un proiector și 100 de scaune la care lumea participa în fiecare seară, în ciuda bombardamentelor.

Raportat la Sarajevo, Clujului îi lipsește atât statutul de oraș-capitală, cât și poziția de oraș gazdă al jocurilor olimpice de iarnă (1984). În același spirit, întregul context geopolitic, alături de rumorile și controversese-tabu ale filmelor premiate semnate de Emir Kusturica din trecutul recent, fac din Sarajevo un pol de atracție mondială și o destinație preferată pentru nume mari din industria internațională de film (v. prezența unor actori precum Angelina Jolie, Brad Pitt sau Morgan Freeman).

La nivel operațional, festivalul, ca și cel din Wrocław, a dezvoltat o secțiune puternică pentru industria de film -**Cinelinek Co-production Market**- care asigură contextul pentru networking și întâlniri profesionale și dă ocazia celor mai promițătoare proiecte regionale de film aflate în faza de dezvoltare să fie finanțate (suma totală disponibilă este de 160.000 EUR în cash și servicii). Selecția tradițională pentru această secțiune cuprindea filme din Sud-Estul Europei, începând însă cu 2012, sunt acceptate și proiecte din Caucaz, Africa de Nord, și țările mediteraneene din Orientul

Mijlociu, asigurând o și mai mare deschidere și vizibilitate pentru festival.

Pe modelul fondurilor regionale poloneze, Sarajevo dispune de o schemă de sprijin pentru finanțarea unor micro-proiecte de film filmate în regiune- Sarajevo City of Film. Această schemă se adresează cineaștilor care au participat în Sarajevo Talent Campus la edițiile trecute și este gândită exclusiv pentru promovarea Sarajevo-ului ca locație de filmare și destinație pentru producțiile internaționale de film.

Avantajul competitiv al Clujului față de Sarajevo, este că, deși nu are încă structuri de finanțare la fel de stabile sau pârghii la fel de solide de atragere a business-ului de film internațional, se bucură de expertiză și notorietate, dar și de o dinamică de creștere pozitivă dată de vârsta pe care o are (12 ediții până în prezent). În plus, la nivelul infrastructurii, Clujul se poziționează mult în fața Sarajevo-ului care este încă puternic afectat de dezastrele produse de perioada de asediu a anilor '90.

Sofia (Bulgaria)

În raport cu Sofia (<http://siff.bg>), TIFF-ul este incomparabil mai tânăr- Sofia IFF a fost înființat în 1997- și se desfășoară într-un oraș de provincie și nu în capitală, deci îi lipsesc anumite pârghii utile de organizare. Pe de altă parte, notorietatea internațională a Transilvaniei, alături de diversitatea etnică și multiculturalitatea regională reprezintă avantaje competitive de necontestat.

Avantajele competitive ale Clujului sunt legate într-o mare măsură și de relațiile sale cu industria internațională a evenimentelor cinematografice. Vechimea TIFF-ului (12 ediții) îi dă acestui eveniment suficientă forță, experiență, vizibilitate și credibilitate. Aceasta se poate traduce prin faptul că festivalul TIFF – cel mai reprezentativ eveniment internațional al Clujului – mixează vechimea (ce poate fi asociată cu stabilitatea, tradiția, know-how-ul în organizare) cu noutatea (ce poate reprezenta o amenințare la adresa evenimentelor similare vechi, consacrate).

În această analiză comparativă, am inclus două festivaluri cu care TIFF derulează într-un parteneriat consolidat în urmă cu 3 ani, un amplu program de îmbunătățire a circulației titlurilor arthouse din regiune în 4 teritorii din Europa Centrală și de Sud-Est. Proiectul se numește Operation Kino și este derulat de o rețea de festivaluri ce reunește TIFF- Sarajevo IFF- Sofia IFF- Istanbul IFF, întărind încă o dată importanța cooperării regionale și a parteneriatelor strategice încheiate.

4. Analiza SWOT

Pentru o imagine de ansamblu cât mai fidelă realității sectorului cinematografic clujean care să fundamenteze direcțiile de dezvoltare pe care le propunem prin prezentul document, am folosit o metodă de analiză de tip matrice SWOT pe care o redăm mai jos.

Puncte tari:

- accesul la educația formală prin Facultatea de Film și Televiziune din cadrul Universității Babeș-Bolyai, Facultatea de Cinematografie, Fotografie și Media din cadrul Universității Sapientia și a Universității de Arte și Design
- săli de cinema în bună funcționare dotate cu echipamente de ultimă generație
- interesul tinerilor absolvenți de la școlile de film clujene (Universitatea Babeș-Bolyai, Universitatea de Arte și Design și Universitatea Sapientia) de a stabili o comunitate de film și o bază reală de colaborare pentru industria locală

Puncte slabe

- lipsa unei structuri și a unei viziuni coerente pentru ramura producției de film
- existența unor sincope între pregătirea profesională teoretică și cerințele reale ale pieței
- incapacitatea pieței de a absorbi absolvenții școlii de film locale
- acces redus la resurse: echipamente, finanțări. Acestea sunt concentrate, cu precădere în capitale – București, Budapesta- ceea ce face ca transportul lor să fie costisitor și deseori să determine relocarea producției.
- lipsa unei strategii de capacitate a resurselor regiunii în direcția stimulării producției de film locale
- lipsa unei viziuni în educarea și formarea actorilor de teatru ca actori de film, regizorii fiind astfel nevoiți să apeleze de cele mai multe ori la actori cu experiență
- cerere scăzută de personal tehnic (electricieni, sunetiști, asistenți de camera) pe piața locală de film ceea ce determină externalizarea acestor servicii către specialiști din afara Clujului, cu precădere din București sau Budapesta.
- lipsa unor sisteme de mentoring și promovare pentru talentele locale care au șansa participării la festivalurile internaționale de profil

Oportunități

- existența unui context cultural și artistic care permite dezvoltarea unor noi direcții în sectorul cinematografic: multiculturalitatea orașului, existența TIFF-ului și a altor inițiative similare (Festivalul Internațional de Comedie de la Cluj- Comedy Cluj, Tres Courts International Film Festival, Festivalul Internațional de Film Studențesc premiere de film românesc, cinemateca Victoria, proiecții de film în aer liber pe timpul verii în cadrul unor caravane cinematografice), moștenirea cinematografică a lui Janovics Jenő etc.
- existența unor modele europene valide de orașe similare care au creat poli de dezvoltare pentru sectorul cinematografic contribuind la creșterea economiilor locale (vezi Wrocław în Polonia, Sarajevo în Bosnia-Herzegovina sau Sofia în Bulgaria)
- potențialul economic ridicat al comunității locale de afaceri care poate funcționa ca investitor în sectorul producției de film și nu numai
- posibilitatea unor colaborări inter și intrasectoriale
- posibilitatea exploatării capitalului multicultural al Clujului prin crearea unor contexte de colaborare în domeniul producției de film

Amenințări

- proceduri administrative lente în demararea și organizarea propunerilor generate prin prezenta strategie
- menținerea divizării grupurilor de indivizi interesați de dezvoltarea sectorului cinematografic
- rezistență la schimbare

5. Direcții strategice

1. Înființarea unor surse de finanțare locală pentru dezvoltarea sectorului cinematografic

1.1 Înființarea unui fond regional având mai multe destinații:

- co-finanțarea producțiilor cinematografice

- promovarea Clujului ca locație de filmare pe piața națională și internațională
- co-finanțarea programelor de educație cinematografică destinate publicului clujean, festivalurilor de film și modernizării sălilor.
- dezvoltarea unei clase de profesioniști locali care vor activa în domeniu și cărora fondul regional de film le va asigura absorbția rapidă pe piața locală a muncii

Fondul local/regional de film va funcționa ca mecanism de stimulare și creștere a economiei locale prin obligativitatea beneficiarilor lui de a angaja personal specializat pe plan local: tehnicieni, actori în producțiile/ evenimentele sau proiectele pe care le finanțează.

De asemenea, fondul regional va genera un important capital de imagine în sensul promovării orașului Cluj-Napoca ca locație de filmare pentru producătorii naționali și internaționali prin furnizarea unui set complet de informații despre capacitatea locală de producție.

În același spirit, pentru încurajarea producțiilor locale de film finanțate prin fondul regional, propunem ca acestea să poată beneficia de stimulente fiscale.

1.2. Stimularea participării companiilor private în proiecte de film

Comunitatea de afaceri clujeană deține un capital financiar consistent ce poate fi investit fie în fondul regional de film- prin co-finanțare- fie prin participarea directă la producțiile de film locale.

În acest moment, nu există un dialog real între producători și mediul de afaceri care să ducă la crearea unei zone de interes comune.

Propunerile noastre în acest sens vizează în primul rând abordarea deschisă a mediului de business clujean și cooptarea sa ca partener în dezvoltarea sectorului cinematografic local.

Pe de o parte, promovarea producțiilor locale de film prin televiziunile locale poate stimula investițiile private în sensul asigurării vizibilității publice ce poate fi ușor monetizată și poate fundamenta deciziile de investiție. Pe de altă parte, promovarea sentimentului de apartenență la o comunitate creativă puternică din Regiunea de Nord-Vest- cultivarea, în fapt, a mândriei locale- poate avea, de asemenea, efecte benefice în această direcție.

În același idee, televiziunile locale pot nu doar promova producțiile locale, ci pot fi ele însele investitori sau producători de filme sau programe de scurtmetraje pentru cinematografia locală.

1.3) Adaptarea locală a unor modele funcționale de parteneriat public-privat-operatori culturali în cinematografie

În acord cu punctele menționate mai sus, ne propunem să valorificăm experiența sectoarelor cinematografice similare- vezi Polonia prin crearea unor multiple fonduri regionale de film- care au dovedit că inițiative de acest tip pot funcționa într-un parteneriat viabil de tip mediu privat- mediu ONG (operatori culturali în sectorul cinematografic)- municipalitate și pot genera, pe termen lung, surse de finanțare permanente pentru documentare sau filme de lungmetraj locale pornind de la exploatarea și valorificarea resurselor regionale.

2. Crearea unei infrastructuri specializate în cinematografie, media și TV (platouri de filmare, studiouri, spații pentru postproducție).

În cadrul sesiunilor de lucru ale WG cinematografie, s-a pus în discuție necesitatea realizării unei infrastructuri care să permită producția filmelor pe plan local: platouri de filmare, studiouri, spații pentru postproducție.

Așa cum am amintit în analiza preliminară, premisele strategiei în cinematografie sunt de a valorifica resursele regionale și locale existente.

În acest context, propunem ca viitorul spațiu al Centrului Regional de Excelență pentru Industree Creative (CREIC)- prevăzut a fi inaugurat la începutul anului 2015- să fie gândit de la bun început în direcția adaptării și acomodării unor proiecte cinematografice. Proiectul prevede o clădire cu 4 corpuri , cu o suprafață de 14.000 mp, o hală de producție, săli de vizionare, ateliere etc. Cu prevederea unei baze de echipamente funcțională, CREIC poate capacita proiecte și producții de film care să contribuie în mod activ la dezvoltarea sectorului cinematografic.

De asemenea, în contextul în care la ultimele sale ediții, TIFF și-a continuat eforturile în mod susținut de a duce filmul în zonele limitrofe ale Clujului, considerăm esențială dublarea acestor inițiative punctuale, de un proiect consistent de amenajare, de către municipalitate, a unor săli multimedia în cartierele mărginașe ale orașului, săli care să poată fi folosite atât pentru proiecții de film cât și pentru sesiuni de educație cinematografică, ateliere de formare profesională în domeniul cinematografiei etc.

Punctual, în ramurile tehnice ale producției de film, Cluj-Napoca se confruntă, așa cum am identificat în analiza SWOT, cu lipsă de personal specializat, de echipamente și spații. Propunem mai jos o listă de soluții la aceste probleme:

1. Înființarea unui studio de înregistrare de muzică de film prin utilizarea resurselor din cadrul Filarmonicii de Stat din Cluj și a Conservatorului. Un astfel de studio ar crea un nucleu de expertiză (prin resursa umană specializată care poate forma noi generații de specialiști în muzică de film) și de vizibilitate și profit prin atragerea de co-producții.

2. Înființarea unui studio pentru înregistrarea dublajelor audio pentru care multiculturalitatea și bilingvismul orașului (română/maghiară) funcționează ca atuuri.

3. Producția decorului de film, teatru și operă pe plan local: momentan, aceste departamente sunt deservite de București și Viena (prin comandarea, cu precădere, a decorurilor de opera și teatru). Producția lor locală ar scuti costurile de transport, asamblare, personal generate de transportarea lor din alte orașe către Cluj și ar contribui la generarea unor venituri la bugetul local.

4. Înființarea unui birou de *public relations* care să funcționeze ca parte a eforturilor comune ale clusterelor de organizații interesate de sectorul cinematografic. Scopul acestui birou va fi eficientizarea proceselor de comunicare pe plan local și internațional prin crearea unei voci comune a tuturor problemelor și direcțiilor identificate în acest sector.

3. Pregătire profesională specializată în domeniu

Pe lângă oferta educațională formală asigurată de Facultatea de Film și Televiziune (Univ. Babeș-Bolyai), Facultatea de Cinematografie, Fotografia și Media a Universității Sapienția și departamentul de Foto-Video al Universității de Arte și Design care nu este intru totul corelată cu nevoile pieței, propunem ca fondul regional de film să asigure finanțarea unor cursuri de formare continuă în domeniul cinematografiei. Ulterior, profesioniștii formați ar urma să fie angrenați în producțiile locale facilitându-li-se astfel, intrarea pe o piața specializată a muncii în care își pot continua procesul de

învățare la nivel practic. Aceste cursuri de formare pot fi susținute atât de operatori locali cât și naționali sau internaționali.

O componentă foarte importantă în profesionalizarea sectorului cinematografic la nivelul orașului Cluj, o reprezintă implicarea activă a comunității de film deja existente. Încurajarea colaborării cu profesioniști de film formați în Cluj, deci crearea unor noi locuri de muncă, trebuie întreținută în mod activ prin gândirea unor beneficii de ordin fiscal sau disponibilizarea unor finanțări pentru acele proiecte derulate cu profesioniști locali. Un circuit de acest tip este, în fapt, un model de business pentru economia locală pe care îl reluăm sintetic mai jos:

Fig. 1.1 Viziune antreprenorială pentru sectorul cinematografic în Cluj-Napoca

4. Educație vizuală și cinematografică pentru tineri și copii

Educația prin cinematografie este o metodă de învățare activă și benefică, preferată tot mai mult de părinți ca formă de educație alternativă sistemului clasic de învățământ.

Rezultatele culese în ultimii ani prin evaluarea unor ample programe de educație cinematografică în România (vezi programul EducaTIFF din cadrul Festivalului Internațional de Film Transilvania) demonstrează un trend ascendent al interesului crescut al copiilor și tinerilor pentru astfel de inițiative.

În acest context, considerăm esențială implicarea activă a reprezentanților municipalității Cluj-Napoca în propagarea acestui model de învățare la nivelul orașului.

Astfel, propunem ca municipalitatea:

-să poarte un dialog deschis cu școlile clujene prin care să susțină și să încurajeze organizarea unor sesiuni de film în instituțiile de învățământ din Cluj (clasele I-XII) urmate de discuții și dezbateri interactive

- să faciliteze infrastructura pentru proiecțiile de film din cadrul acestor programe.
- În acest sens, cinematograful Mărăști poate fi reabilitat și dat în folosință pentru campanii de educație cinematografică și/sau alte proiecte de film de acest gen
- să finanțeze aceste inițiative, fie prin fondul regional de film, fie prin coagularea și stimularea resurselor din companiile private clujene
 - să folosească modelele școlilor poloneze (v. introducerea educației cinematografice ca materie opțională în școli prin eforturile susținute ale festivalului New Horizons) pentru implementarea unor campanii similare în mediul de învățământ clujean.

6. Concluzii

Acest material a fost realizat în urma unor sesiuni de lucru cu WG cinematografie în luna noiembrie când reprezentanții ai comunității de film din Cluj-Napoca au trasat contextul actual al cinematografului locale, identificându-i avantajele și nevoile și propunând o serie de direcții de dezvoltare care să transforme resursele actuale de care dispune acest sector în generatori de bunăstare economică și socială.

Pornind de la clasificarea sectorului cinematografic ca domeniu creativ (v. clasificarea făcută de Department of Media and Sport din UK în 2006¹) coroborat cu argumentele de ordin practic din prima parte a acestui document, putem afirma că sectorul cinematografic clujean reprezintă un avantaj competitiv pentru orașul Cluj-Napoca.

Necesități strategice:

1. Crearea unor surse de finanțare locală- fondul regional de film- care să asigure fondurile necesare pentru dezvoltarea producției de film a orașului
2. Finanțarea (prin fondul regional sau surse private) a unor programe de formare în domeniul cinematografic care să asigure un ciclu complet de instruire – inclusiv practică
3. Finanțarea și promovarea locală a unor programe de educație cinematografică destinate elevilor clujeni de către municipalitate
4. Coroborarea ofertei educaționale din programele universitare cu nevoile reale ale pieței: actori de film, personal tehnic etc.
5. Crearea, într-o viziune antreprenorială, a unui parteneriat municipalitate-comunitate de afaceri pentru deblocarea unor fonduri private de finanțare a proiectelor locale de film
6. Stimularea producțiilor locale prin introducerea unor beneficii de ordin fiscal
7. Crearea unei infrastructuri specializate (studiouri de înregistrări și postproducție, platouri de filmare, decoruri) sau capacitatea unor clădiri deja existente în spații care pot fi folosite pentru producția locală de film

¹ Website DMSP in UK

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/203296/Classifying_and_Measuring_the_Creative_Industries_Consultation_Paper_April_2013-final.pdf

8. Crearea unei sinergii cu celelalte domenii creative din Cluj-Napoca, incluzând aici fenomenul artelor vizuale prin

9. Integrarea și valorizarea poziției internaționale a Festivalului Internațional de Film Transilvania într-o strategie de creștere a vizibilității orașului și a turismului cultural

Pe scurt, sectorul cinematografic clujean are suficient potențial cât să fie instrumentalizat ca parghie de dezvoltare urbană, de consolidare și de cooperare a relațiilor de tip mediu public-privat, de valorificare a multiculturalității și nu în ultimul rând de revitalizare a economiilor locale.

Prezentul document a fost redactat în urma întâlnirii de lucru a WG cinematografie din 18.11.2013 la care au fost prezenți:

- Tudor Giurgiu, regizor/producator
- Xantus Gabor, regizor/producator
- Laviniu Lazar, producator
- Botond Pusok, regizor
- Orsolya Toth, production manager
- Balint Zagoni, regizor/producator
- Cecilia Felmeri, regizor/producator
- Melinda Boros, distribuitor
- Cristian Hordila, manager TIFF
- Ovidiu Cimpean, coordonator CREIC
- Levente Molnar, actor/production manager
- Aron Dimeny, actor
- Robert Lakatos, regizor/producator
- Arthur Birnbaum, operator/editor
- Raluca David, regizor
- Tedy Necula, regizor
- Boglarka Nagy, responsabil proiecte film si audiovizual Institutul Francez
- Mircea Suci, partener DSG

7. Bibliografie

1. Department of Media and Sport in UK:
<https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-culture-media-sport>
2. Richards Greg & Palmer Robert (2010): Eventful cities, UK.
3. Website Sarajevo International Film Festival: <http://www.sff.ba/en>
4. Website Sofia International Film Festival: <http://siff.bg>
5. Website The New Horizons- Wroclaw International Film Festival:
<http://www.nowehoryzonty.pl>
6. Website Centrul Național al Cinematografiei, Anuarul Static- exploatarea filmelor în România 2008-2012: <http://cnc.gov.ro>